

Pilārs III – 2014. gads

Informācijas atklāšana saskaņā ar 2013.gada 26.jūnija Eiropas Parlamenta un padomes regulu (ES) Nr. 575/2013

Risku vadība

Risku pārvaldīšana ir viens no Bankas stratēģiskajiem uzdevumiem. Bankas risku pārvaldīšanai ir izstrādāta Bankas risku pārvaldīšanas stratēģijā, kas paredz sekojošo risku pārvaldīšanu:

Kredītrisks un atlikušais risks

Kavēts aizdevums – aizdevums, kura atmaksu Klients neveic noteiktajā termiņā un kārtībā, par kuru Banka un Klients vienojušies savstarpēji noslēgtajā līgumā (os).

Vērtības samazināšanās zaudējumi dēļ kvalitātes pasliktināšanās :

- Objektīvi pierādījumi tam, ka notikusi aizdevuma vai aizdevumu grupas vērtības samazināšanās dēļ kvalitātes pasliktināšanās, ietver sevī tādu informāciju būtiskas aizņēmēja finansiālas grūtības;
- līguma nosacījumu neievērošana, t.i., aizdevuma pamatsummas vai procentu maksājumu kavējumi;
- aizņēmējam piešķirtie atvieglojumi (*concession*) tādu ekonomisku vai juridisku iemeslu dēļ, kas saistīti ar aizņēmēja finansiālām grūtībām, ko citā gadījumā Banka nebūtu piešķīrusi (t.i., Banka ir veikusi aizdevuma pārstrukturēšanu);
- samērā liela iespēja, ka aizņēmējs sāks bankrota procedūru vai cita veida finansiālu reorganizāciju (*financial reorganization*);
- tirgus aktīva zaudēšana dēļ finanšu aktīva emitenta finansiālajām grūtībām
- piešķirto aizdevuma līdzekļu neizmantošana kredītlīgumā noteiktajiem mērķiem;
- kreditētā projekta realizācijas priekšnosacījumu neiestāšanās;
- ar aizņēmēju saistītās personas, kas ietekmē aizņēmēja spēju pildīt kredītsaistības pret Banku, saistību nepildīšana;
- nodrošinājuma vērtības samazināšanās gadījumos, kad aizdevuma atmaksa ir tieši atkarīga no nodrošinājuma vērtības. (SGS 39.60)

Kredītrisks ir zaudējumu rašanās risks gadījumā, ja bankas aizņēmējs (parādnieks, debitors) vai darījuma partneris nespēs vai atteiksies pildīt saistības pret banku atbilstoši līguma noteikumiem. Kredītrisks sastopams

bankas operācijās, kuras rada bankai prasības pret citu personu un kuras tiek atspoguļotas bankas bilancē un ārpusbilancē.

Atlikušais risks ir risks, ka bankas lietotās kredītriska mazināšanas metodes izrādās mazāk efektīvas nekā paredzēts.

Bankas principi kredītriska novērtēšanā, uzraudzībā un pieņemšanā ir aprakstīti un apstiprināti ar Kredītpolitiku, Darījuma partnera politiku un Investīciju politiku.

Banka iedala un kontrolē savu kredītrisku, nosakot dažāda veida un griezuma limitus: limitus pieņemamajam riskam katram aizņēmējam, saistītu aizņēmēju grupām, ģeogrāfiskajiem reģioniem, uzņēmējdarbību nozarēm, nodrošinājumu veidiem un apjomiem, valūtām, termiņiem un starptautisko aģentūru piešķirtiem reitingiem.

Kredītrisks tiek regulāri uzraudzīts arī individuāli katram aizņēmējam, novērtējot aizņēmēju spēju atmaksāt pamatsummu un procentu daļu, kā arī nepieciešamības gadījumos, mainot noteiktos limitus.

Bankas pakļaušana kredītriskam tiek arī uzraudzīta un mazināta, nodrošinot kredītiem atbilstošu ķīlu un garantiju reģistrēšanu Bankas vārdā. Šo garantiju un ķīlu patiesās vērtības tiek regulāri pārskatītas.

Nodrošinājums ir īpašums vai tiesības, kas var kalpot kā alternatīvais Aizdevuma atmaksas avots gadījumā, ja Klients neizpilda savas saistības.

Kā nodrošinājumu Banka pieņem aktīvus, kuri atbilst šādiem kritērijiem:

- neatkarīgu novērtētāju ķīlas noteiktā aktīvu tirgus vērtība, un tās izmaiņas ir prognozējamās visā aizdevuma līguma termiņā. Vērā tiek ņemta aktīvu tirgus vērtība un ātras piespiedu realizācijas vērtība;
- aktīvi ir likvidi, tas ir, tos var realizēt samērā īsā termiņā par cenu, kura ir tuva ātrai piespiedu realizācijas vērtībai (vai tirgus vērtībai);
- pastāv juridiskā un faktiskā iespēja šos aktīvus kontrolēt, lai nepieļautu aizņēmēja vai aktīvu īpašnieka ļaunprātīgu rīcību;
- Bankas tiesībām uz šiem aktīviem ir juridiskā priekšrocība salīdzinot ar citiem kreditoriem (vai tām kreditoru tiesībām, kas ir privilēģētākā stāvoklī attiecībā pret Bankas tiesībām, kopsummā par nenožīmīgu summu salīdzinājumā ar nodrošinājuma vērtību), kā izņēmumu pieļaujot Bankas Mātes bankas juridisko priekšrocību.

Tikai noteikti aktīvu veidi tiek akceptēti kā nodrošinājums, un katram nodrošinājuma veidam tiek noteikti limiti attiecībā uz maksimāli pieļaujamo aizdevuma summu pret šo nodrošinājumu. Nodrošinājuma veidi, kas visbiežāk tiek pieņemti:

- Termiņnoguldījums Bankā;
- Nekustamais īpašums;

- Rūpniecisks ražošanas objekts;
- Zeme (atkarībā no ģeogrāfiskā novietojuma, izmantošanas, komunikācijām, kadastrālās vērtības u.c.);
- Nelietotas vieglās automašīnas;
- Nelietotas kravas automašīnas, traktortehnika;
- Lietotās vieglas automašīnas, kas nav vecākas par 7 gadiem un kravas automašīnas, kas nav vecākas par 9 gadiem, traktortehnika, kas nav vecāka par 5 gadiem;
- Citas automašīnas un traktortehnika;
- Kuģi;
- Krājumi (preces muitas noliktavā vai citādi kontrolētas preces to īpašnieka noliktavā);
- Tehnoloģiskās iekārtas un mašīnas;
- Citi uzņēmuma pamatlīdzekļi;
- Debitoru parādi (kā lietu kopība);
- Vērtspapīri, kapitāla daļas, vekseli;
- Galvojumi.

Nekustamajam īpašumam vērtību nosaka pēc neatkarīgu ekspertu atzinuma, un, koriģējot šo novērtējumu, balstoties uz Bankas pieredzi un normatīvajiem dokumentiem.

Krājumiem (preces muitas noliktavā vai citādi kontrolētām precēm) un krājumiem (preces to īpašnieka noliktavā) par tirgus vērtību uzskata publiski pieejamu cenu, kuru veidošanas mehānisms Bankai ir saprotams un pieņemams.

Tehnoloģisko iekārtu un mašīnu tirgus vērtība tiek noteikta pēc iekārtu bilances atlikušās vērtības, ja Klienta pielietojamās pamatlīdzekļu uzskaites metodes atbilst vispārpieņemtajai praksei, pie iespējas saņemot arī ekspertu atzinumu. Ja pamatlīdzekļa atlikusī vērtība ir liela, tiek pārbaudīti dokumenti, kas apliecina pamatlīdzekļa iegādes vērtību.

Nodrošinājums – kustamie un nekustamie objekti, tiek novērtēti Bankas noteiktajās vērtēšanas kompānijās, izņemot gadījumus, kad Bankas Valde ir pilnvarojusi kompetentu darbinieku veikt vērtēšanu.

Jebkurš nodrošinājums, izņemot zemi, vērtspapīrus, debitoru parādus un citus nemateriālos aktīvus, jāapdrošina Bankas labā uz aizdevuma līguma termiņu.

Lai efektīvi pārvaldītu kredītrisku un novērtētu Bankas darbības rezultātus, Banka veic regulāru aktīvu (t.sk., aizdevumu) un ārpusbilances saistību novērtēšanu un klasifikāciju. Klasifikācija ir aizdevumu novērtējums, saskaņā ar kuru aizdevumi tiek klasificēti kā standarta, uzraugāmie, zemstandarta, šaubīgie un zaudētie. Novērtēšanas galvenie kritēriji ir Klienta (aizņēmēja) nākotnes naudas plūsma, kas ir diskontēta, un kredītspēja – spēja un griba pildīt saistības atbilstoši aizdevuma līguma noteikumiem un nosacījumiem.

Par problemātiskiem aizdevumiem atzīstami tie, kuru neatmaksāšanas risks ir ievērojami palielinājies, salīdzinot ar to risku, kas bija akceptēts, aizdevuma iesniegšanas brīdī. Par problemātiska aizdevuma pazīmēm tiek uzskatītas sekojošas pazīmes:

- būtisks (20 darba dienas un vairāk) maksājumu nokavējums;
- citu aizdevuma līguma nosacījumu un noteikumu neizpilde;
- Klienta finansiālā stāvokļa pasliktināšanās, ko apliecina viņa iesniegtie pārskati vai cita informācija;
- pret Klientu cits kreditors ir iesniedzis prasību tiesā vai saņemts Valsts ieņēmumu dienesta pieprasījums par naudas norakstīšanu no norēķinu konta;
- ievērojami samazinājusies aizdevuma nodrošinājuma vērtība.

Riska darījumu un kavēto riska darījumu un izveidoto uzkrājumu apmērs nedrošiem parādiem būtisku nozaru griezumā, tūkst. EUR:

Riska darījumi sadalījumā pa nozarēm	31.12.2013		31.12.2014		Vidējais apmērs 2014.gadā	
	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai
Mežsaimniecība, lauksaimniecība	1305	868	1691	976	1 498	922
Ražošana, pārstrādes rūpniecība	5 756	137	5 760	136	5 758	137
Tirdzniecība	30 592	5 986	30 389	8 052	30 491	7 019
Transports	15 021	2 281	19 684	4 451	17 353	3 366
Finanšu pakalpojumi	3 041	545	4 737	1840	3 889	1193
Operācijas ar nekustāmo īpašumu	18 913	4 025	21 367	5 381	20 140	4 703
Būvniecība	4 758	2 023	6 221	3 640	5 490	2 832
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	2 776	1 602	2 657	1 602	2 717	1 602
Citi pakalpojumi	1 939	0	1 649	0	1 794	0
Fiziskās personas, OV	3 954	2 234	3 659	2 921	3 807	2 578
Kopā riska darījumu apmērs	88 055	19 701	97 813	28 997	92 934	24 349

Kavētie (>90 dienas) riska darījumi sadalījumā pa nozarēm	31.12.2013		31.12.2014		Vidējais apmērs 2014.gadā	
	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai
Mežsaimniecība, lauksaimniecība	413	413	464	464	439	439

Ražošana, pārstrādes rūpniecība	135	135	135	135	135	135
Tirdzniecība	3 818	2 699	3 231	3 179	3 525	2 939
Transports	4 577	1 746	9 162	4 279	6 870	3 013
Finanšu pakalpojumi	0	0	0	0	0	0
Operācijas ar nekustāmo īpašumu	3 098	1 948	10 800	3 108	6 949	2 528
Būvniecība	4 489	2 022	4 904	3 632	4 697	2 827
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	1 596	1 596	1 595	1 595	1 596	1 596
Fiziskās personas, OV	1 927	1 885	1 944	1 937	1 936	1 911
Kopā riska darījumu apmērs	20 053	12 444	32 235	18 329	26 144	15 387

Risku darījumu un kavēto riska darījumu un izveidoto uzkrājumu apmērs nedrošiem parādiem sadalījumā pa nozīmīgākajiem ģeogrāfiskajiem reģioniem, ņemot vērā riska pārņemšanu (tūkst. EUR):

Riska darījumi sadalījumā pa nozīmīgākajiem ģeogrāfiskajiem reģioniem*, EUR	31.12.2013		31.12.2014		Vidējais apmērs 2014.gadā	
	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai
Bulgārija	667	0	189	47	428	24
CN Ķīna	0	0	911	0	456	0
Vācija	2 446	585	372	372	1 409	479
GE Gruzija			2 099	0	1 050	0
Latvija	39 621	8 818	54 680	10 682	47 151	9 750
Monako	20	0	17	0	19	0
Krievija	1	0	2	0	2	0
Ukraina	45 299	10 299	39 543	17 683	42 421	13 991
Citas	0	0	1	0	1	0
Kopā riska darījumu apmērs	88 054	19 702	97 814	28 784	92 934	24 243

Kavētie (>90 dienas) riska darījumi sadalījumā pa nozīmīgākajiem ģeogrāfiskajiem reģioniem*, EUR	31.12.2013		31.12.2014		Vidējais apmērs 2014.gadā	
	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai	Kredīta atlikums	Speciālie uzkrājumi pamatsummai
Vācija	373	373	372	372	373	373
Latvija	9394	6901	17 184	8 589	13 289	7 745
Ukraina	9619	5171	14 680	9 368	12 150	7 270
Bulgārija	667	0	0	0	334	0
Kopā riska darījumu apmērs	20053	12444	32 236	18 329	26 145	15 387

Operacionālais risks

Operacionālais risks ir iespēja ciest zaudējumus neadekvātu vai neveiksmīgu Bankas iekšējo procesu norises rezultātā, cilvēku un sistēmas darbības, vai arī ārējo apstākļu ietekmes dēļ. Ar operacionālo risku saprot risku, kura rezultātā var samazināties Bankas ienākumi/rasties papildus izdevumi (un rezultātā samazināties pašu kapitāla apmērs) kļūdu darījumos ar Klientiem/darījumu partneriem, informācijas apstrādē, neefektīvu lēmumu pieņemšanas, nepietiekamu cilvēkresursu, vai nepietiekamas ārējo apstākļu ietekmes plānošanas dēļ.

Operacionālā riska novērtēšanai tiek izmantota operacionālā riska pašnovērtēšana - process, kura gaitā Banka novērtē veiktās operācijas pret operacionālā riska veidiem, tiek identificētas Bankas stiprās un vājās puses operacionālā riska pārvaldīšanā.

Bankā tiek izveidota un uzturēta Operacionālā riska notikumu un zaudējumu datu bāze, kurā tiek savākti, apkopoti un klasificēti iekšējie dati par operacionālā riska notikumiem un saistītajiem zaudējumiem.

Operacionālā riska pārvaldīšanas pamatelementi:

- operacionālā riska monitorings;
- operacionālā riska kontrole un minimizācija;
- iekšējo normatīvo dokumentu izstrādē, kas izslēdz/samazina operacionālā notikuma iespēju;
- pienākumu dalīšanas principa ievērošana;
- iekšējo limitu izpildes kontrole;
- noteiktas kārtības ievērošana IT un citu bankas resursu lietošanā;
- darbinieku atbilstoša apmācība;
- regulārā darījumu un kontu dokumentu pārbaude;
- darbības nepārtrauktības nodrošināšana;
- stress testēšana.

Tirgus risks

Bankas darbība ir pakļauta tirgus riskam, kas veidojas no ieguldījumiem procentu likmju un valūtas produktu pozīcijās. Visi šie produkti ir pakļauti kopējām un specifiskām tirgus svārstībām.

Banka kontrolē tirgus risku, diversificējot finanšu instrumentu portfeli, nosakot ierobežojumus dažādu veidu finanšu instrumentiem un veicot jūtīguma analīzi, kuri atspoguļo noteikto risku ietekmi uz Bankas aktīviem un pašu kapitālu.

Pozīcijas risks

Pozīcijas risks – iespēja ciest zaudējumus kāda parāda vērtspapīra vai kapitāla vērtspapīra pozīcijas pārvērtēšanas dēļ, mainoties attiecīgā vērtspapīra cenai. Pozīcijas risks izpaužas kā specifiskais un vispārējais risks:

- specifiskais risks – iespēja ciest zaudējumus, ja parāda vērtspapīra vai kapitāla vērtspapīra cena mainīsies tādu faktoru dēļ, kas ir saistīti ar vērtspapīra emitentu;
- vispārējais risks – iespēja ciest zaudējumus, ja vērtspapīra cena mainīsies tādu faktoru dēļ, kas ir saistīti ar procentu likmju izmaiņām (parāda vērtspapīru gadījumā) vai ar plašām izmaiņām kapitāla tirgū (kapitāla vērtspapīru gadījumā), kuras nav saistītas ar kādu konkrētu vērtspapīru emitentu.

Pozīcijas riska pārvaldīšanas pamatelementi:

- vērtspapīru portfeļa novērtēšana un analīze;
- emitentu finansiālā stāvokļa analīze un monitorings;

- iekšējo limitu noteikšana/diversifikācija (stop-loss; emitentiem, valstīm, reģioniem, termiņiem, kredītreitingu grupām, utml);
- noteikto iekšējo limitu ievērošanas kontrole.

Procentu likmju risks

Procentu likmju risks raksturo tirgus likmju izmaiņu ietekmi uz Bankas finansiālo stāvokli. Ikdienā Bankas darbība ir saistīta ar procentu likmju risku, kuru ietekmē ar procentu ieņēmumiem un izdevumiem saistīto aktīvu un saistību atmaksas termiņi vai procentu likmju pārskatīšanas datumi. Šo risku kontrolē Bankas Aktīvu un Pasīvu Komiteja, nosakot procentu likmju saskaņošanas limitus un novērtējot procentu likmju risku, kuru Banka ir uzņēmusies.

Procentu likmju riska novērtēšanai tiek analizēta procentu likmju izmaiņu ietekme uz Bankas un ekonomisko vērtību, t.sk. procentu likmju riska novērtēšana no ienākumu perspektīvas un no procentu likmju riska ekonomiskās vērtības perspektīvas. Procentu likmju riska novērtēšana tiek veikta vienu reizi mēnesī, turklāt, ne retāk kā 2 reizes gadā tiek veikta procentu likmju riska stress testēšana. Ikmēneša procentu likmju riska novērtēšanai visām pozīcijām tiek piemērotas procentu likmju izmaiņas +/-100 bāzes punktu apmērā; procentu likmju riska stress testēšanai - +/-200 bāzes punktu apmērā. Aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu ar noteiktu termiņu sadalīšana termiņstruktūras grupās tiek veikta pamatojoties uz:

- īsāko termiņu no atlikušā atmaksas/izpildes/dzēšanas termiņa – finanšu instrumentiem ar fiksētu procentu likmi;
- uz termiņu līdz nākamajam procentu likmju izmaiņas datumam, jeb procentu likmju pārcenošanas termiņam – finanšu instrumentiem ar peldošo procentu likmi.

Procentu likmju riska pārvaldīšanas pamatelementi:

- procentu likmju riska jūtīguma novērtēšana;
- iekšējo limitu noteikšana (ekonomiskās vērtības limita samazinājums un vērtspapīru portfeļa kopējā durācija);
- noteikto iekšējo limitu ievērošanas kontrole;
- procentu likmju stress testu veikšana un iegūto rezultātu analīze;
- nepieciešamības gadījumā hedžēšanas operāciju veikšana.

Valūtu risks

Bankas darbība ir pakļauta tajā iesaistīto galveno valūtu kursu maiņas riskam, kas ietekmē gan Bankas finanšu rezultātu, gan naudas plūsmu. Banka kontrolē ārvalstu valūtu aktīvus un saistības, lai izvairītos no nesamērīga valūtu riska. Valde nosaka Bankas atvērto pozīciju limitus, kuri tiek uzraudzīti katru dienu. Latvijas likumdošana nosaka, ka kredītiestādes ārvalstu valūtu atklātā pozīcija katrā atsevišķā valūtā nedrīkst pārsniegt 10% no kredītiestādes pašu kapitāla, bet kopējā ārvalstu valūtu atklātā pozīcija nedrīkst pārsniegt 20% no pašu kapitāla. 2014. gada laikā Bankai nav bijuši šo noteikto limitu pārkāpumi.

- Bankas ārvalstu valūtu riska novērtēšana balstās uz šādiem pamatprincipiem tiek novērtēts, kā mainās banku aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņu vērtība valūtu kursu izmaiņu rezultātā;
- kā mainās Bankas ienākumi/izdevumi ar valūtu kursu izmaiņām;
- tiek veikta valūtas riska stress testēšana.

Valūtu riska pārvaldīšanas pamatelementi:

- valūtu riska novērtēšana;
- limitu un ierobežojumu noteikšana;
- noteikto limitu ievērošanas kontrole;

- valūtu riska stress testu veikšana un iegūto rezultātu analīze;
- nepieciešamības gadījumā hedžēšanas operāciju veikšana.

Likviditātes risks

Banka ir pakļauta tādām ikdienas riskam, kurā nepieciešams izmantot pieejamos naudas līdzekļus un īstermiņa likvīdos aktīvus īstermiņa saistību izpildei. Aktīvu un pasīvu, kā arī ārpusbilances posteņu termiņu attiecība ir saistīta ar likviditātes risku un norāda, cik lielā apmērā būtu nepieciešami naudas līdzekļi, lai izpildītu esošās saistības.

Aktīvu un saistību termiņi un iespējas par pieņemamām izmaksām aizstāt radīto procentu saistības, kurām iestāties atmaksas termiņš, ir būtiski faktori, lai noteiktu Bankas likviditāti un procentu likmju un valūtas kursu izmaiņu ietekmi uz Bankas darbību.

Šāda aktīvu un saistību saskaņošana un saskaņotības kontrolēšana ir viens no būtiskākajiem Bankas ikdienas vadības uzdevumiem.

Likviditātes riska mērīšanā Banka izmanto šādas metodes:

- novērtē esošo un plānoto aktīvu, pasīvu un ārpusbilances saistību termiņstruktūru sadalījumu pa finanšu instrumentiem, dažādiem termiņa intervāliem kopā un katrā valūtā atsevišķi, kurā banka veic būtisku darījumu apmēru (t.i. valūtā, kuru īpatsvars Bankas aktīvos/pasīvos pārsniedz 5%) vai kurai ir nelikvīds tirgus;
- nosaka likviditātes rādītājus, kurus izmanto likviditātes riska analīzei un kontrolei;
- nosaka iekšējos limitus:
  - aktīvu un pasīvu termiņstruktūras likviditātes neto pozīcijām latos un katrā ārvalstu valūtā, kurā banka veic būtisku darījumu apmēru (t.i. valūtā, kuru īpatsvars Bankas aktīvos/pasīvos pārsniedz 5%) vai kurai ir nelikvīds tirgus;
  - noguldījumu koncentrācijai;
  - citiem likviditātes rādītājiem, kurus banka noteikusi likviditātes riska kontrolei;
- veic stress testēšanu.

Izstrādājot likviditātes rādītāju aprēķināšanas kārtību un nosakot limitus, Banka ņem vērā darbības mērķus un pieļaujamo riska līmeni.

Banka nosaka un regulāri analizē agrīnās brīdināšanas rādītāju sistēmu, kas var palīdzēt identificēt bankas likviditātes pozīcijas ievainojamību un papildu finansējuma piesaistīšanas nepieciešamību.

Pamatojoties uz agrīnās brīdināšanas rādītāju datiem, banka identificē negatīvās tendences, kas ietekmē likviditāti, analizē tās un novērtē nepieciešamību veikt likviditātes risku mazinošus pasākumus.

Likviditātes riska pārvaldīšanas metodes (pamatelementi) ir sekojošas:

- likviditātes rādītāju normatīvu izpilde;
- likviditāte neto pozīciju limitu noteikšana;
- noguldījumu piesaistīšanas ierobežojumu noteikšana;
- likviditātes noteikto limitu ievērošanas kontrole;
- likviditātes stress testu veikšana un iegūto rezultātu analīze;

- priekšlikumu izvirzīšana likviditātes problēmu risināšanai;
- rādītāju kopumu likviditātes novērtēšanas izveide un monitorings;
- pietiekamas likviditātes rezerves (*liquidity buffer*) pastāvīga uzturēšana, kas sedz pozitīvo starpību starp plānotajām izejošajām un ienākošajām naudas plūsmām termiņa intervālā līdz 7 un 30 dienām.

Atbilstoši FKTK prasībām, Banka uztur likvidus aktīvus saistību izpildei pietiekamā apjomā.

Darījumu koncentrācijas risks

Darījumu koncentrācijas risks ir risks, kas rodas no darījumu koncentrācijas. Darījumu koncentrācijas riska ierobežošanai Banka nosaka limitus ieguldījumiem dažāda veida aktīvos, instrumentos, tirgos utml. Viens no būtiskiem darījumu koncentrācijas riskiem ir ģeogrāfisko reģionu riska koncentrācija (valsts risks).

Valsts risks

Valsts risks – valstu partnera risks – ir iespēja ciest zaudējumus, ja Bankas aktīvi ir izvietoti valstī, kuras ekonomisko un politisko faktoru izmaiņu rezultātā Bankai var rasties problēmas atgūt savus aktīvus paredzētajā laikā un apjomā. Partneru un emitentu saistību nepildīšanu cēloņi galvenokārt ir valūtas devalvācija, nelabvēlīgas izmaiņas likumdošanā, jaunu ierobežojumu un barjeru radīšana un citi, t.sk. "force majeure" faktori.

Valsts riska analīzei tiek izmantota starptautisko reitingu aģentūru informācija (t.sk. kredītreitingi, to dinamika), valstu ekonomiskie rādītāji un cita saistīta informācija.

Riska kontroles pamatelementi:

- iekšējo limitu noteikšana pa reģioniem, valstīm un darījumu veidiem atsevišķās valstīs;
- iekšējo limitu izpildes kontrole;
- valstu riska analīze un monitorings;
- iekšējo limitu pārskatīšana.

Aktīvu, pasīvu un ārpusbilances valsts risks attiecināms uz to valsti, kuru var uzskatīt par klienta uzņēmējdarbības veikšanas pamata valsti. Ja aizdevums ir izsniegts citas valsts rezidentam pret ķīlu, un šī ķīla fiziski atrodas citā valstī nekā juridiskās personas rezidences valsts, tad valsts risks tiek pārnests uz valsti, kur aizdevuma ķīla faktiski atrodas.

Kapitāla pietiekamība

„Kapitāla pietiekamība atspoguļo tos Bankas kapitāla resursus, kas nepieciešami, lai nodrošinātos pret riskiem, kas saistīti ar aktīviem un ārpusbilances posteņiem.

Bankā tika izstrādāta Kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa politika, kuras mērķis ir nodrošināt, lai Bankas pašu kapitāla apmērs, elementi un to īpatsvars ir pietiekams Bankas pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo būtisko risku segšanai.

Riskiem, kuriem ir noteiktas regulējošas minimālās kapitāla prasības saskaņā ar Minimālo kapitāla prasību aprēķināšanas noteikumiem kapitāla prasība tiek aprēķināta izmantojot sekojošas pieejas vai metodes:

- kredītriska kapitāla prasības tiek aprēķinātas saskaņā ar standartizēto pieeju,
- kredītriska mazināšanai tiek izmantota finanšu nodrošinājuma vienkāršā metode;
- ārvalstu valūtas riska kapitāla prasības, parāda vērtspapīru un kapitāla vērtspapīru pozīcijas riska, norēķinu riska kapitāla prasības aprēķinam Banka piemēro standartizēto pieeju,
- parāda vērtspapīru vispārēja riska kapitāla prasību nosaka, lietojot termiņa metodi;
- operacionālā riska minimālā kapitāla prasība tiek aprēķināta saskaņā ar pamatrādītāja pieeju.

Darījumu riska pakāpes noteikšanai minimālo kapitāla prasību aprēķināšanai Banka izmanto FKTK atzītu ĀKNI (reitingu aģentūras) novērtējumu/reitingus. Katrai riska darījumu kategorijai, kurā tiek iedalīti Bankas riska darījumi, tiek nominētas ĀKNI. Ja Bankai nav darījumu, kas ietilpst kādā no riska darījumu kategorijām, tad šai kategorijai ĀKNI tiek nominētas tad, kad parādās šo kategoriju faktiskais riska darījums/i.

Risku darījumu kategorijām tiek nominēti šādas ĀKNI:

<i>Riska darījumu kategorija</i>	<i>Nominēta/i ĀKNI</i>
Prasības pret centrālajām valdībām un centrālajām bankām (CV un CB)	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service.
Prasības pret iestādēm, izņemot tādas, kurām pieejams īstermiņa reitings	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service.
Prasības pret komercsabiedrībām, izņemot tādas, kurām pieejams īstermiņa reitings	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service
Kavētie riska darījumi	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service
Prasības pret iestādēm un komercsabiedrības ar īstermiņa reitingiem	Moody's Investors Service
Citas prasības	FitchRatings; Standard&Poor's Ratings Services; Moody's Investors Service

Banka izvērtē, vai minimālo kapitāla prasību ievērošana nodrošina Bankas kapitāla pietiekamību visu iespējamo zaudējumu segšanai, saistītiem ar augstāk minētajiem riskiem.

Citi būtiskie Bankas riski, kuriem nav noteiktas regulējošas minimālās kapitāla prasības, bet kuriem Banka novērtē nepieciešamību aprēķināt kapitāla prasību ir sekojoši:

- procentu likmju risks;
- likviditātes risks;
- koncentrācijas risks;

- noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risks;
- pārējie riski (t.sk. darbības atbilstības risks, stratēģijas risks, reputācijas risks).

Papildus risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmēra noteikšanai Banka nosaka kapitāla rezervi, lai nodrošinātu, ka Bankas kapitāls ir pietiekams iespējamu nelabvēlīgu notikumu iestāšanās gadījumā, kā arī, lai nodrošinātu, ka Bankas kapitāls ir pietiekams visa ekonomiskā cikla laikā, t.i., ekonomikas augšupejas periodā Banka izveido kapitāla rezervi zaudējumu segšanai, kas var rasties ekonomikas lejupslīdes periodā. Kapitāla rezervi Banka nosaka vismaz 10 procentu apmērā no minimālo regulējošo kapitāla prasību kopsummas.

Pietiekama kopējā nepieciešamā kapitāla apmēra nodrošināšanas metodes:

- kapitāla pietiekamības normatīva izpilde;
- kapitāla pietiekamības normatīva izpildes analīze;
- kapitāla pietiekamības mērķu līmeņa uzturēšana;
- Bankas pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo būtisko risku segšanai nepieciešamā kopējā kapitāla apmēra noteikšana un plānošana;
- visu būtisko risku novērtēšana un analīze;
- stresa testu scenāriju izstrāde, stresa testu veikšana un iegūto rezultātu analīze;
- kapitāla krīzes pārvarēšanas plāna izstrādāšana.

Aprēķinātais Bankas kapitāla pietiekamības rādītājs 2014. gada 31. decembrī bija 26,57% (2013. gada 31. decembrī 21,64%), kas pārsniedz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 575/2013 noteikto minimumu un kapitāla saglabāšanas rezerves minimuma summu (10,5%), ka pašu kapitāla attiecībai pret riska svērtajiem aktīviem un ārpusbilances posteņiem ir jābūt vismaz 8% un kapitāla saglabāšanas rezervei ir jābūt vismaz 2,5%.

2014. gada beigās Finanšu un kapitāla tirgus komisija pārrēķināja Bankai individuālo kapitāla prasību un noteica to 13,5% apmērā. Banka ievēro un pilda šo individuālo kapitāla prasību. Kapitāla pietiekamības novērtējuma rezultātu apkopojums uz 31.12.2014

Risku segšanai nepieciešamais kapitāls tūkst. EUR

	Minimālās regulējošās kapitāla prasības	Bankas novērtējums par nepieciešamā kapitāla apmēru
Kreditrisks	11 330	11 330
Tirgus riski, t.sk.	871	871
Valūtas risks	173	173
Tirgojamie parāda instrumenti, akcijas	699	699
Operacionālais risks	1 955	1 955
Citi būtiskie Bankas riski, kuriem nav noteiktas regulējošas minimālās kapitāla prasības		11 653

Kapitāla rezerve		1 416
Kopā	14 155	25 623*

* Ņemot vērā FKTK individuālās kapitāla un II.pilāra prasības

Bankas rīcībā esošā kapitāla apmērs tūkst. EUR

Pašu kapitāls	Bankas kapitāla definīcija
47 024	47 024
Kapitāla iztrūkums/pārpalikums saskaņā ar bankas novērtējumu	21 401

Tabulā ir atspoguļota riska darījumu kategoriju vērtības pirms un pēc kredītriska mazināšanas, kā arī riska darījumu kopsummu, kas sēgta ar piemēroto nodrošinājumu (tūkst. EUR) :

Kredītrisks: riska darījumu kategorijas	Riska darījumu pirms kredītriska mazināšanas piemērošanas	Nodrošinājums (vienkāršā metode)	Riska darījumu pēc kredītriska mazināšanas piemērošanas	Riska darījumu riska svērtā vērtība
Prasības pret centrālajām valdībām vai centrālajām bankām	100 081	0	100 081	0
0% riska pakāpe	100 081	0	100 081	0
Prasības pret iestādēm	186 995	0	186 995	44 438
20% riska pakāpe	163 531	0	163 531	32 706
50% riska pakāpe	23 464	0	23 464	11 732
Prasības pret komercsabiedrībām	110 869	28 998	87 761	68 018
0% riska pakāpe	0	28 989	25 804	0
20% riska pakāpe	0	9	5	1
100% riska pakāpe	72 295	4 323	49 823	49 823
150% riska pakāpe	38 574	24 675	12 130	18 194
Augsta riska darījumi	13 077	2 897	15 974	19 102
0% riska pakāpe	0	2 897	2 897	0
150% riska pakāpe	13 077	0	13 077	19 102
Kavētie riska darījumi	5 737	0	5 737	7 152
100% riska pakāpe	2 903	0	2 903	2 903
150% riska pakāpe	2 834	0	2 834	4 250
Citas prasības	5 224	0	5 224	2 910
0% riska pakāpe	2 099	0	2 099	0
20% riska pakāpe	269	0	269	54
100% riska pakāpe	2 856	0	2 856	2 856
Kopā	421 983	31 895	401 772	141 620

Neto riska darījumu vidējais apjoms pārskata periodā ar iedalījumu dažādās riska darījumu kategorijās pēc kredītriska mazināšanas piemērošanas (tūkst. EUR):

Kredītrisks: riska darījumu kategorijas	Riska darījumu riska svērtā vērtība 2014.gadā	Vidējā riska darījumu riska svērtā vērtība 2014.gadā	Riska darījumu riska svērtā vērtība 2013.gadā	Vidējā riska darījumu riska svērtā vērtība 2013.gadā
Prasības pret centrālajām valdībām vai centrālajām bankām	0	0	0	0
0% riska pakāpe	0	0	0	0
Prasības pret iestādēm	44 438	37 632	108 495	70 808
20% riska pakāpe	32 706	31 482	48 122	29 874
100% riska pakāpe	11 732	6 150	60 374	40 934
Prasības pret komercsabiedrībām	68 018	102 289	60 742	46 918
0% riska pakāpe	0	0	0	0
20% riska pakāpe	1	1	22	18
100% riska pakāpe	49 823	57 580	60 720	44 963
150% riska pakāpe	18 194	44 708	0	1 967
Spekulatīvie riska darījumi	19 102	22 990	0	0
0% riska pakāpe	0	0	0	0
150% riska pakāpe	19 102	22 990	0	0
Kavētie riska darījumi	7 152	7 353	10 537	8 098
100% riska pakāpe	2 903	5 010	3 974	3 973
150% riska pakāpe	4 250	2 343	6 563	4 123
Citas prasības	2 910	3 620	4 465	2 276
0% riska pakāpe	0	0	0	0
20% riska pakāpe	54	50	595	370
100% riska pakāpe	2 856	3 570	3 867	1 907
Kopā	141 620	173 883	184 239	128 100

Sviras rādītājs

Sviras rādītāja aprēķins:	tūkst. EUR
Vērtspapīru finansēšanas darījumu (VFD) riska darījums saskaņā ar KPR 220. pantu	
VFD riska darījums saskaņā ar KPR 222. pantu	
Atvasinātie instrumenti: tirgus vērtība	737
Atvasinātie instrumenti: palielinājums tirgus vērtības metode	436
Atvasinātie instrumenti: sākotnējās riska darījuma vērtības metode	0

Neizmantotās kredītiespējas, kuras jebkurā laikā bez nosacījumiem un paziņošanas var atcelt	0
Vidēja/zema riska ar tirdzniecību saistīti ārpusbilances posteņi	0
Vidēja riska ar tirdzniecību saistīti ārpusbilances posteņi un oficiāli atbalstīti ar eksporta finansējumu saistīti ārpusbilances posteņi	0
Pārējie ārpusbilances posteņi	19 852
Citi aktīvi	592 056
Pirmā līmeņa kapitāls - pilnībā ieviestā definīcija	35 369
Pirmā līmeņa kapitāls - pārejas definīcija	35 369
Pieskaitāmā summa saskaņā ar KPR 429. panta 4. punkta otro daļu	0
Pieskaitāmā summa saskaņā ar KPR 429. panta 4. punkta otro daļu — pārejas definīcija	0
Regulatīvās korekcijas — pirmā līmeņa kapitāls — pilnībā ieviestā definīcija; no kā	0
Regulatīvās korekcijas attiecībā uz pašu kredītrisku	0
Regulatīvās korekcijas — pirmā līmeņa kapitāls — pārejas definīcija	0
Sviras rādītājs, izmantojot pilnībā ieviesto pirmā līmeņa kapitāla definīciju %	5.77
Sviras rādītājs, izmantojot pirmā līmeņa kapitāla pārejas definīciju %	5.77

Lai pārvaldītu sviras risku Bankā tika pārskatīta un papildināta Kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa politika, kā arī stratēģiskās plānošanas process tiek veikts, ņemot vērā sviras rādītāja prasības.

Salīdzinot ar 2013. gadu, 2014. gadā Bankas noguldījumu portfelis ir pieaudzis par 26 % un uz gada beigām sastādīja 539 milj. EUR, savukārt aktīvu apjoms pieauga par 24.5 % un 2014. gada 31. decembrī sasniedza 592.85 milj. EUR.

Salīdzinot ar 2013. gada 31. decembri, Bankas kredītportfelis ir pieaudzis par 0.8 % un sastāda 70.4 milj. EUR. 2014. gada beigās Bankas vērtspapīru portfelis sasniedza 199.94 milj. EUR un tas ir būtiski pieaudzis, salīdzinot ar 2013. gada 31. decembri, kad vērtspapīru portfelis sastādīja tikai 23.56 milj. EUR. Pašu kapitāla apjoms, salīdzinot ar 2013. gadu būtiski nemainījās un uz 2014. gada beigām sastādīja 47 milj. EUR.

Bankas kredītriska darījumu ģeogrāfiskais iedalījums darījumiem, kuri ir būtiski Bankas pretciklisko kapitāla rezervju aprēķināšanai (tūkst. EUR):

Valsts	Sākotnējā riska darījuma vērtība pirms korekcijas pakāpēm	Specifiskās kredītriska korekcijas (uzkrājumiem)	Riska darījumu vērtība	Riska darījumu riska svērtā vērtība
Austrālija	606	606	0	0
Barbadosa	12	0	6	6
Beļģija	24	0	24	24
Bulgārija	804	47	451	451
Beliza	2 897	976	1 449	1 449
Kanāda	201	0	105	105
Šveice	3 666	0	3 658	745
Ķīna	32 484	0	32 484	6 497

Kipra	5 342	0	4 130	4 130
Čehijas republika	95	0	95	95
Vācija	57 843	1 160	52 683	15 848
Dānija	3 561	0	3 561	712
Dominika	9	0	6	6
Igaunija	13	0	7	0
Lielbritānija	31 008	10 008	11 825	11 611
Gruzija	3 232	0	3 232	3 040
Honkonga	6 445	0	6 444	1 290
Izraēla	144	0	97	97
Japāna	979	0	979	196
Luksemburga	1 016	0	1 016	203
Latvija	170 418	10 106	162 160	41 986
Monako	165	0	91	91
Māršala salas	7	0	4	4
Malta	276	0	275	275
Panama	8 349	2 363	4 110	4 031
Krievija	12 008	0	12 008	6 007
Seišēlu salas	11	0	5	5
Turcija	30 961	0	30 961	9 110
Ukraina	38 951	0	31 732	18 571
USA	31 527	2 902	28 608	5 989
Britu Virdžīnas	10 821	828	9 222	9 043
Kopā	453 877	28 997	401 428	141 620

Atalgojumu politika

Par atalgojuma politiku un praksi

Bankas Atalgojuma politikas mērķis ir noteikt atalgojuma pamatprincipus atbilstoši Bankas attīstības stratēģijai, Bankas darbības virzienam un riska profilam.

Bankas Padome nosaka un apstiprina Atalgojuma politikas pamatprincipus, atbild par Politikas ieviešanu un tās ievērošanas uzraudzību, savukārt Bankas Valde atbild par Atalgojuma pamatprincipu ievērošanu.

Bankas pastāvošajā atalgojuma sistēmā 2014. gadā tika paredzēta tikai nemainīgā atalgojuma daļa jeb pamatalga.

2014. gadā darba attiecības tika pārtrauktas ar 20 darbiniekiem, kur lielākais piešķirtās atlīdzības apmērs par darba tiesisko attiecību pārtraukšanu sastādīja 11480,00 EUR

Informācija par darbinieku atalgojumu 2014. gadā

Pozīcijas nosaukums	Padome	Valde	Ieguldījuma pakalpojumi	Privātpersonu vai mazo un vidējo komercsabiedrību apkalpošana	Aktīvu pārvaldīšana	Korporatīvā atbalsta funkcija	Iekšējās kontroles funkcija	Pārējie darbības veidi
Darbinieku skaits gada beigās	5	4	2	18	0	18	8	89
Kopējais atalgojums EUR	137406	293450	95382	343585	0	403155	186904	1236283
Tajā skaitā: mainīgā atalgojuma daļa	0	0	0	0	0	0	0	0

Informācija par darbinieku atalgojumu risku profilu ietekmējošiem darbiniekiem 2014. gadā (EUR)

	Pozīcijas nosaukums	Padome	Valde	Ieguldījuma pakalpojumi	Privātpersonu vai mazo un vidējo komercsabiedrību apkalpošana	Aktīvu pārvaldīšana	Korporatīvā atbalsta funkcija	Iekšējās kontroles funkcija	Pārējie darbības veidi
	Iestādes riska profilu ietekmējošo darbinieku skaits gada beigās	5	4	2	18	0	18	8	89
	tajā skaitā riska profilu ietekmējošo darbinieku skaits augstākās vadības pozīcijās	0	0	0	0	0		3	0
Atalgojuma nemainīgā daļa	Kopējā atalgojuma nemainīgā daļa	137 406	293 450	95 382	343 585		403 155	186 904	1 236 283
	tajā skaitā nauda un citi maksāšanas līdzekļi	7 469	9 781	566	4 528		4 811	1 527	16 234
	tajā skaitā akcijas un ar tām saistītie instrumenti								
	tajā skaitā citi instrumenti								
Atalgojuma mainīgā daļa	Kopējā atalgojuma mainīgā daļa								
	tajā skaitā nauda un citi maksāšanas līdzekļi								
	tajā skaitā akcijas un ar tām saistītie instrumenti								

	tajā skaitā citi instrumenti								
Atliktā atalgojuma mainīgā daļa	tajā skaitā atliktā daļa naudas un citu maksāšanas līdzekļu formā								
	tajā skaitā atliktā daļa akciju un ar tām saistīto instrumentu formā								
	tajā skaitā atliktā daļa citu instrumentu formā								
	Kopējā neizmaksātā atliktā atalgojuma mainīgā daļa, kas piešķirta pirms pārskata gada								
	tajā skaitā daļa, uz kuru iegūtas neatsaucamas daļas								
	Kopējā pārskata gadā izmaksātā atliktā atalgojuma mainīgā daļa								
Atalgojuma mainīgās daļas korekcija	Pārskata gada laikā piemērotā atalgojuma mainīgās daļas korekcija, kas attiecināma uz iepriekšējos gados piešķirto atalgojuma mainīgo daļu								
Garantētā atalgojuma mainīgā daļa	Garantētās atalgojuma mainīgās daļas (sign-on payments) saņēmēju skaits								
	Garantētās atalgojuma mainīgās daļas (sign-on) apmērs								
Atbildība par darba tiesisko attiecību izbeigšanu	Darbinieku skaits, kas saņēmuši atlīdzību par darba tiesisko attiecību izbeigšanu		1						
	Pārskata gadā izmaksātās atlīdzības apmērs par darba tiesisko attiecību izbeigšanu		11 480						
	Lielākās atlīdzības par darba tiesisko attiecību izbeigšanu apmērs vienai personai		11 480						
Ar pensionēšanas saistītie labumi	Darbinieku skaits, kas saņem ar pensionēšanas saistītos labumus								
	Ar pensionēšanas saistīto labumu apmērs								